KOD UCZNIA

DATA URODZENIA UCZNIA

dzień miesiąc rok

PRÓBNY SPRAWDZIAN
Skarb Wieliczki

LUTY 2004

Czas pracy: 60 minut

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw egzaminacyjny zawiera 9 stron. Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
2. Na tej stronie i na karcie odpowiedzi wpisz swój kod i datę urodzenia.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem albo piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach od 1. do 20. są podane cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Odpowiada im następujący układ kratek na karcie odpowiedzi:

A	B	C	D

6. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zamaluj kratkę z odpowiadającą jej literą – np. gdy wybrałeś odpowiedź „A”:

■	B	C	D

7. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz inną odpowiedź.

■	B	C	■

8. Rozwiązania zadań od 21. do 25. zapisz czytelnie i starannie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
9. Ostatnia strona arkusza jest przeznaczona na brudnopis. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane.

Powodzenia!

Tekst I (dotyczy zadań: 1., 2. i 3.)

Wiano Świętej Kingi

Zaledwie trzynaście lat miał książę Bolesław, zwany później Wstydliwym, gdy panowie w jego imieniu rządy sprawujący, postanowili mu żonę znaleźć. Ich wybór padł na Kingę, córkę króla węgierskiego. Posłali więc posłów do Siedmiogrodu, by ojca o rękę córki dla polskiego księcia prosić.

Król węgierski szanował Polaków za ich dzielność, wiedział, że niewiasty cieszą się u nich wielkim poważaniem, dlatego chętnie zgodził się na ożenek i przygotował swojej córce bogate wiano. Nie chciała ona jednak ani srebra, ani złota.

– Ojcze! – powiedziała. – Srebra i złota w Polsce nie brakuje. Kraj to przecież niebiedny. Oni potrzebują innego skarbu – soli. Wszak od nas ją kupują. Daj im tyle soli, żeby na długie lata jej starczyło.

– Wszystko, co moje, jest twoim. Bierz to, czego zapragniesz – rzekł król.

Wówczas Kinga kazała się prowadzić tam, gdzie sól wydobywano. Stanęła nad ciemnym szybem i pierścień zaręczynowy do niego wrzuciła.

Niebawem Kinga poślubiła Bolesława i zamieszkała w zamku królewskim na Wawelu. Wyznała mężowi, iż pierścień zaręczynowy zagubiła, ale wie, gdzie go odnaleźć.

Potem udała się z młodym księciem do Wieliczki i tam poprosiła górników, żeby głęboką studnię we wskazanym miejscu wykopali. Zabrali się górnicy do pracy, zagłębiali się coraz bardziej w ziemię. A kiedy górnicy wydobyli na zewnątrz odłupaną szarą bryłę, twardą niczym skała, wykrzyknęli zdumieni:

– Toż to nie kamień! To sól! Prawdziwa sól!

– Rozkruszcie ją! – rzekła Kinga.

Gdy to uczyniono, z solnej bryły wypadł błyszczący pierścień zaręczynowy, który w swej dawnej ojczyźnie do szybu wrzuciła.

– Mnie przyniósł on szczęście – powiedziała do męża. – A tej ziemi sól, której starczy na wieki całe.

Na podstawie: M. Orłoń, J. Tyszkiewicz, *Wiano Świętej Kingi*, Warszawa 1988.

1. Zamieszczony powyżej tekst to

A. mit. B. legenda. C. powieść. D. baśń.

2. Słowa: *Nie chciała ona jednak ani srebra, ani złota,* wypowiada

A. król. B. książę. C. narrator. D. autor.

3. Kinga udała się z młodym księciem do Wieliczki, aby

A. poznać miejscową ludność.
B. przyjrzeć się pracy górników.
C. wskazać położenie złoża soli kamiennej.
D. wrzucić pierścień zaręczynowy do szybu.

4. Które zdanie zawiera porównanie?

A. Sól, której starczy na wieki całe.
B. Przygotował córce bogate wiano.
C. Wydobyli bryłę, twardą niczym skała.
D. Wypadł błyszczący pierścień zaręczynowy.

5. Hasło *Kinga* można znaleźć w encyklopedii między hasłami

A. *kimono* i *kineskop*.
B. *kinetyka* i *kinkiet*.
C. *kierat* i *kierpce*.
D. *klimat* i *klinika*.

Hutnictwo i wydobycie surowców naturalnych w Polsce za Kazimierza Wielkiego
(dotyczy zadań 10. i 11.)

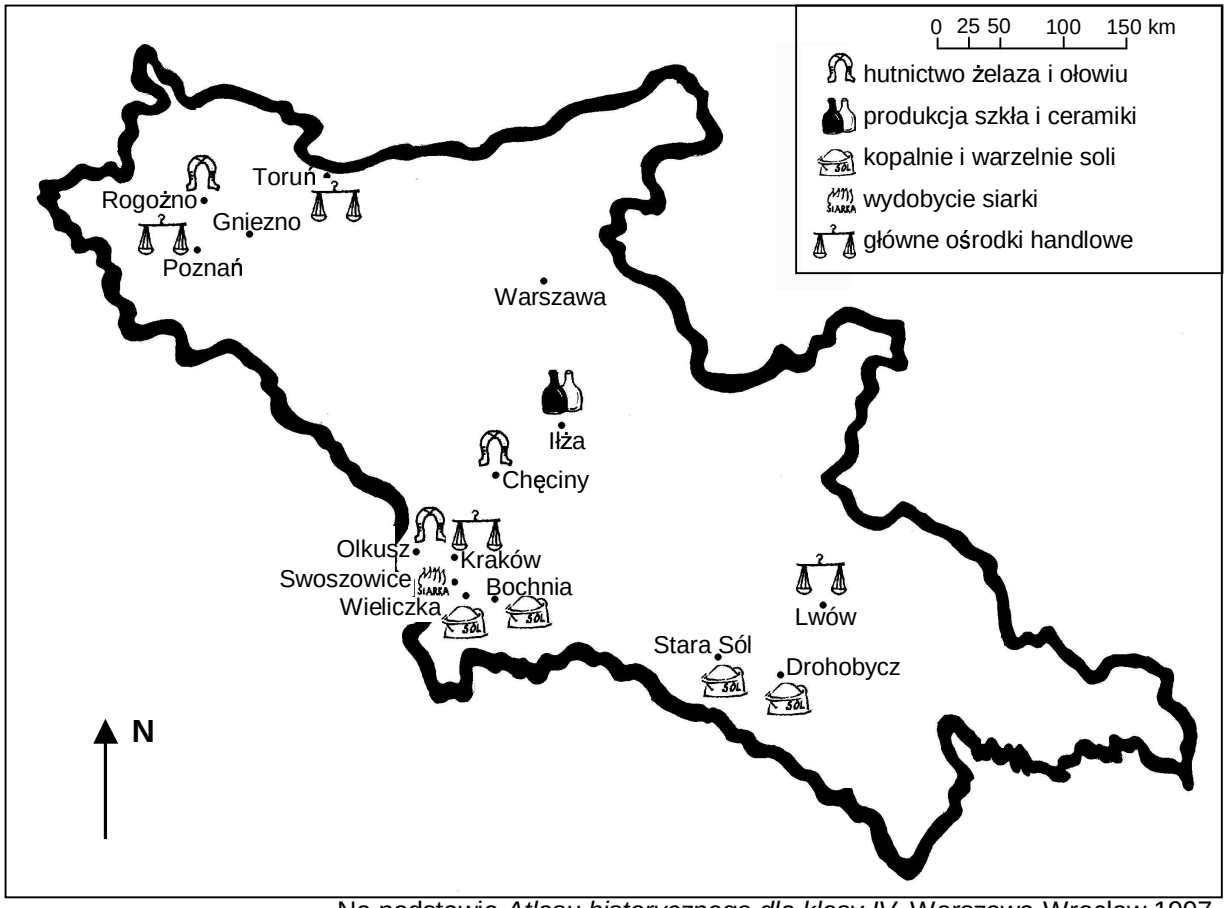

Na podstawie *Atlasu historycznego dla klasy IV*, Warszawa-Wrocław 1997.

6. W czasach Kazimierza Wielkiego ośrodkiem wydobywania soli była Wieliczka, a także:

A. Stara Sól, Olkusz, Iłża.
B. Bochnia, Chęciny, Rogoźno.
C. Drohobycz, Bochnia, Stara Sól.
D. Drohobycz, Lwów, Swoszowice.

7. W jakim kierunku od Poznania znajduje się Wieliczka?

A. Południowo-wschodnim.
B. Południowo-zachodnim.
C. Północno-wschodnim.
D. Północno-zachodnim.

8. Na mapie odległość z Lwowa do Wieliczki wynosi 5 cm. Odległość w terenie między tymi miastami wynosi 300 km. Jaka jest skala tej mapy?

A. 1 : 6 000 000
B. 1 : 1 500 000
C. 1 : 600 000
D. 1 : 150 000

9. Za czasów Kazimierza Wielkiego następował rozwój kopalni soli, ponieważ
A. sprzedaż soli przynosiła duże zyski.
B. chciano zachować sól dla przyszłych pokoleń.
C. sól była wtedy podstawowym środkiem płatniczym.
D. sól była jedynym bogactwem naturalnym w Polsce.

10. Wykopaliska w okolicach Wieliczki świadczą o tym, że sól uzyskiwano tam już około 3500 roku p.n.e. Od tego czasu minęło około
A. 1500 lat.
B. 3300 lat.
C. 3700 lat.
D. 5500 lat.

11. W 1994 roku produkcja soli w Polsce wyniosła około 4 milionów ton, z czego produkcja kopalni w Wieliczce stanowiła około 3%. Ile soli wyprodukowanej w 1994 roku pochodziło z Wieliczki?
A. Około 120 tysięcy ton.
B. Około 12 tysięcy ton.
C. Około 120 ton.
D. Około 12 ton.

12. Które z wypowiedzeń ma przenośne znaczenie?
A. Wydobywać sól w kopalni.
B. Ważyć sól na wadze.
C. Posypać coś solą.
D. Być solą w oku.

13. Kryształ soli ma kształt sześcianu. Która figura przypomina kryształ soli?
A.
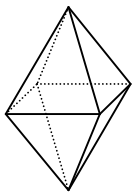
B.
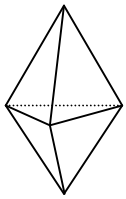
C.
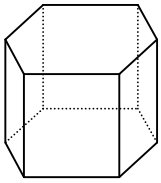
D.
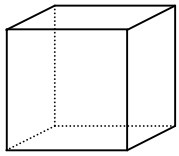

14. Rysunek przedstawia jeden ze sposobów odzyskiwania soli z roztworu. Jest to
A. destylacja.
B. przesiewanie.
C. przesączanie.
D. odparowywanie.

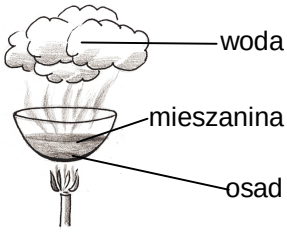

15. Która substancja powinna być oznaczona poniższym symbolem?

A. Sól jodowana.
B. Sól warzona.
C. Kwas solny.
D. Roztwór soli.

Tekst II (dotyczy zadań 16. i 17.)

ZASADY ZWIEDZANIA
Kopalni Soli „Wieliczka”

Zwiedzanie dwudziestu zabytkowych komór trwa około trzech godzin. Do kopalni schodzi się schodami na I poziom (64 m). Wyjazd na powierzchnię odbywa się szybem Daniłowicza z poziomu III (135 m). Temperatura na dole jest stała i wynosi 14ºC powyżej zera, dlatego zwiedzając kopalnię latem należy zabrać ze sobą cieplejszą odzież. W kopalni obowiązuje całkowity zakaz palenia tytoniu i używania jakiegokolwiek źródła światła. Możliwość fotografowania lub filmowania tylko za opłatą.

Na podstawie: www.kopalnia.pl

16. Zwiedzając kopalnię, należy ubrać się ciepło, ponieważ temperatura na dole kopalni

A. ma duże wahania.
B. jest bliska zeru.
C. wynosi +14°C.
D. wynosi -14°C.

17. W kopalni turyści nie mogą korzystać z

A. kompasu.
B. kamery.
C. lornetki.
D. latarki.

18. W kopalni znajduje się barierka zabezpieczająca. Jej fragment przedstawiony na schemacie wykonany jest z 3 słupków i 8 prostokątnych elementów. Kowal ma wykonać barierkę o takim samym wzorze, ale z 6 słupkami. Ile prostokątnych elementów musi przygotować?

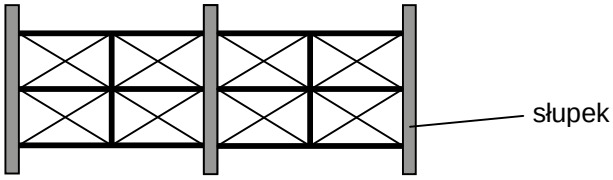

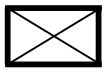

element prostokątny

A. 16
B. 20
C. 24
D. 40

19. Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce organizuje lekcje muzealne. Na których zajęciach można poznać metody otrzymywania soli?

A. „Największa na świecie kolekcja kopalnianych kieratów konnych”.
B. „Sposoby pozyskiwania soli w Polsce i na świecie”.
C. „Legendy i wierzenia dawnych górników”.
D. „Wieliczka w starej fotografii”.

Tekst III (dotyczy zadań 20. i 21.)

Cennik biletów wstępu

normalny	-	32 zł
ulgowy	-	18 zł
rodzinny	-	82 zł

Promocja!
Od listopada do lutego obowiązuje zniżka cen o 20%.

20. W którym miesiącu można kupić tańszy bilet?

A. We wrześniu.
B. W styczniu.
C. W marcu.
D. W lipcu.

21. Pięcioosobowa rodzina kupiła bilet rodzinny, zamiast dwóch normalnych i trzech ulgowych. Ile złotych zaoszczędziła, jeżeli nie korzystała z promocji?
Zapisz obliczenia.

Odpowiedź: .....

22. W imieniu Samorządu Uczniowskiego zredaguj ogłoszenie informujące o wycieczce do Wieliczki.

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

23. Nazwij zjawisko zachodzące zimą po posypaniu solą śliskiej nawierzchni drogi.

……

24. Z przepisu na kiszoną kapustę wiadomo, że na 10 kg kapusty potrzeba 200 g soli kuchennej. W kubku mieści się 15 dag soli. Ile kubków soli należy odmierzyć, aby zakisić 25 kg kapusty zgodnie z tym przepisem?
Zapisz obliczenia.

Odpowiedź: .....

25. Chcesz wziąć udział w wycieczce do Wieliczki. Napisz list, w którym zachęcisz kolegę lub koleżankę do wspólnego wyjazdu.
Twoja praca powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

Brudnopis